

Generaties ondernemers w

In 1912 ging de Rijks Middelbare Tuinbouwschool in Lisse open. In die honderd jaar is er veel op en rond deze school gebeurd, tot de sluiting in 1990. Enkele honderden leerlingen vonden vanuit deze school hun weg in de volle breedte van de bloembollensector. In vier artikelen besteedt BloembollenVisie aandacht aan dit jubileum. In dit eerste artikel een korte geschiedenis van de school.

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto's: Archief KAVB, René Faas

Soms pakt traagheid gunstig uit. Al in de tweede helft van de 19e eeuw gingen er stemmen op om voor de toen snel groeiende bloembollensector een eigen school op te richten. Voorzitter J.H. Krelage van de toenmalige Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur had die plannen al in 1866, en Haarlem moest uiteraard de plaats van vestiging worden. Maar net in die tijd stichtte de Nederlandsche Tuinbouw-Maatschappij Linnaeus in Amsterdam een tuinbouwschool. Omdat ook die school een beroep deed op overheidsgelden zag Krelage af van verdere uitvoering van zijn plannen. De wens van met name een middelbare tuinbouwschool bleef echter wel bestaan, zo maakte dr. J.Th. Cattie in 1891 duidelijk in een brochure over een op te richten rijkstuinbouwschool. Enkele jaren later kwamen er voor de verschillende tuinbouwsectoren eigen middelbare scholen: in 1897 in Aalsmeer en in 1898 in Tiel. In de bloembollensector blijft het dan nog stil. Pas in 1905 komt er discussie over een op te richten middelbare tuinbouwschool speciaal voor de bloembollensector. Er ontstaat echter wel een tweestrijd. Haarlem vindt zichzelf een vanzelfsprekende kandidaat, omdat hier ook de belangrijkste vakorganisaties zijn gevestigd. Maar tussen 1866 en 1906 is de teelt niet meer voornamelijk in en om Haarlem gevestigd. De Bloembollenstreek is dan al een belangrijker teeltgebied. Reden voor een aantal ondernemers in de Bloembollenstreek om Lisse als vestigingsplaats te bepleiten. Om duidelijkheid te krijgen in dit verschil in inzicht bezoekt verantwoordelijk minister A.S. Talma in 1910 zelf de diverse partijen binnen de sector. Eén argument spreekt hem zeer aan. De Lissese ondernemers zien hun zonen liever in een dorp dan in een stad naar school gaan. Dat speelde een wezenlijke rol in het besluit van Talma om te kiezen voor Lisse.

In 1911 werd met de bouw van de school begonnen. Op 17 februari 1912 werd de school officieel in gebruik genomen, en in 1913 verlieten de eerste leerlingen de toen nog tweejarige opleiding. In dat jaar richtten de eerste geslaagden ook gelijk een oud-leerlingenvereniging op. Deze krijgt de naam Theorie en Praktijk. De vereniging ontwikkelt zich door de jaren heen tot een vereniging die veel meer is dan een

gezelligheidsvereniging. Er wordt gestudeerd, sprekers worden uitgenodigd om nieuwe ontwikkelingen toe te lichten, en T&P wordt een volwaardige gesprekspartner voor de belangenbehartigers binnen de sector. T & P stond ook aan de wieg van Stiverbol, dat zich richtte op nieuwe technieken voor veredeling en vermeerdering, en nu is ondergebracht in de KAVB-vakgroep Stiverbol.

BREDE OPLEIDING

In de periode dat de school werd opgericht was de bloembollensector al gevarieerd in zijn bedrijfstypen. Naast de vele exportbedrijven met kwekerij kwamen er ook steeds meer teeltbedrijven. De school wilde leerlingen een zo breed mogelijke opleiding geven, en dus was de samenstelling van de vakken daar op afgestemd. Naast teeltkundige vakken, zoals plantkunde en bemestingsleer, werden ook vakken op het gebied van boekhouding en handelscorrespondentie in talen als Duits, Zweeds en Russisch gegeven. En na de Tweede Wereldoorlog konden leerlingen die reiziger wilden worden ook lessen volgen in het deelnemen aan een gesprek als zij in het buitenland met klanten gingen dineren. Omdat er bij de bloembollenteelt veel praktijkkennis komt kijken, werd al snel achter de school een eigen proefschooltuinbedrijf gevestigd. Daar konden leerlingen zelf proefondervindelijk bepalen wat er wel en wat er niet werkt. Dat kon zowel in de kas als op de erachter gelegen proefvelden. De vestiging van het daar aan grenzende latere LBO maakte het voor leerlingen en leraren mogelijk om het bloembollonderzoek op de voet te volgen.

Achter de school werd een kas gebouwd en een werkruimte voor de proeftuin die bij de school hoorde

erden in Lisse opgeleid

Decennialang gaf Guus Papendrecht teeltles op de RMTuS

NIET GEMAKKELIJK

De beginjaren waren voor de school niet gemakkelijk. Eerst brak in 1914 de Eerste Wereldoorlog uit, en in 1929 volgde een flinke economische crisis. Toen die bijna voorbij was, brak de Tweede Wereldoorlog uit. Pas na die oorlog nam de belangstelling voor de school substantieel toe. In de jaren zestig slaagden er jaarlijks gemakkelijk dertig leerlingen voor het examen. De groei van de bloembollensector en de toenemende specialisatie richting hetzij teelt hetzij export leidde tot een tweedeling in het te volgen onderwijs binnen de school. Later kwam daar ook nog de richting Bloementeelt bij, ook weer een gevolg van de groeiende belangstelling in de Bloembollenstreek voor de broeierij in de winter of de zomerbloementeelt. Leerlingen die examen hebben gedaan op de Lisse tuinbouwschool komen in de volle breedte van de sector terecht. Ze worden teler, exporteur, bemiddelaar, onderzoeker, medewerker bij organisaties als de KAVB, de BKD of de PD.

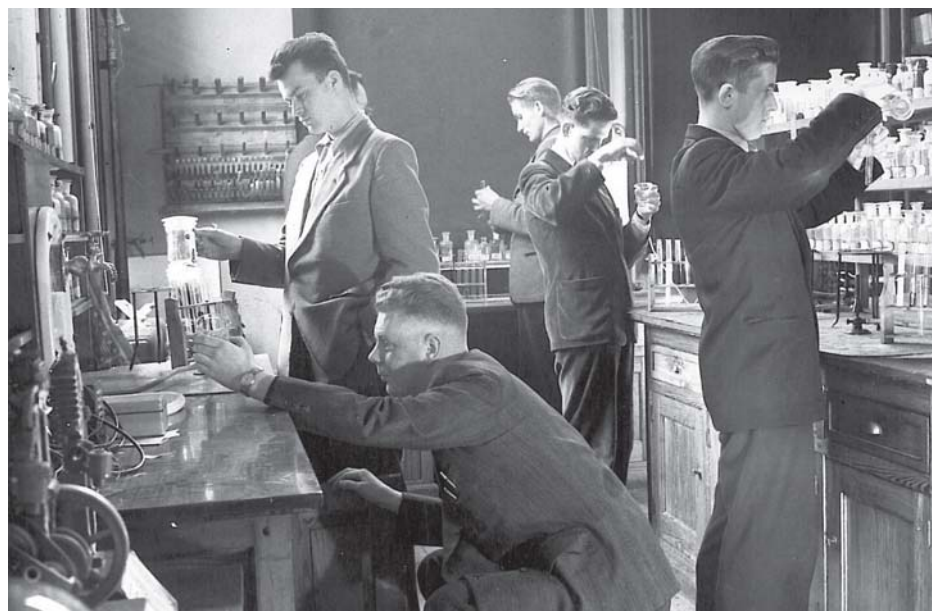
KANTELPUNT

In 1961 viert de school het vijftigjarig bestaan. Wie het jubileumschrift leest dat dan verschijnt, proeft de sterke positie die de school dan heeft. Leerlingen voldoende, een goed uitgedacht lesprogramma, en een naam die er wezen mag. In 1987 staat het 75-jarig bestaan centraal. Dan is er al veel veranderd in opzet en aanpak van de school. De keuze is breder, er komen steeds meer leerlingen van buiten de regio, buiten de sector en het aantal vrouwelijke leerlingen

neemt ook toe. In die uitgave wordt al gesproken over de plannen van de overheid om AOC's te gaan oprichten. Agrarische Onderwijscentra, die in een regio een breder aanbod aan land- en tuinbouwonderwijs gaan bieden. Doelstelling is het grote aantal relatief kleine agrarische scholen te verminderen. Duidelijk is dat ook Lisse niet zelfstandig kan blijven. De school heeft dan 185 leerlingen, terwijl de overheid toe wil naar AOC's met ongeveer 600 leerlingen per school. Toenmalig directeur Rink schetst in de jubileumuitgave een toekomst met een AOC Duin- en Bollenstreek, een toekomst waar zijn school zich volledig voor wil inzetten. Een logische gedachte, omdat er in Rijnsburg en Hillegom nog twee Lagere Tuinbouwscholen zitten. Een fusie van die drie scholen zou een aanbod opleveren dat tegemoet komt aan de grote variatie aan sierteeltbedrijven in de Duin- en Bollenstreek. Het loopt echter anders. Een lang overlegproces leidt tot een voor de streek minder gewenste oplossing, en dus moet er voor een andere oplossing worden gekozen: dat wordt een samengaan met de lagere en middelbare tuinbouwscholen in Aalsmeer tot het Florens College. Daarmee vertrekt de Rijks Middelbare Tuinbouwschool na ruim tachtig jaar uit de Duin- en Bollenstreek. Er komt nog

wel een vervoersplan op tafel, waardoor bloembollenleerlingen uit de streek toch naar school kunnen blijven gaan. Maar, mede onder invloed van de schaalvergroting in de jaren negentig, neemt vooral het aantal leerlingen dat in de teelt is geïnteresseerd drastisch af. Tegenwoordig valt Aalsmeer onder het Wellant College, en biedt die vestiging voor de bloembollensector nog de mogelijkheid om een opleiding tot de handeldkant op MBO-niveau te volgen. Voor de teelt komen leerlingen vooral op het AOC Clusius College in Hoorn terecht.

Anno 2012 bestaat de RMTuS als opleiding niet meer. Wel is er nog het gebouw, dat dankzij restauratie nog steeds een functie heeft. En de opleiding leeft voort bij enkele honderden oudleerlingen die hier een wezenlijk deel van hun kennis vergaarden. En daar ging het in 1922 al om, getuige een brochure over de Bloembollenschool in Lisse. "De hoge eisen, die zowel de teelt van, als de handel in bloembollen stelt, nopen hen, die zich een bestaan in het bloembollenvak willen verwerven, meer en meer zich daarvoor naar behooren toe te rusten. Deze school biedt hun hiertoe gelegenheid en daarom zij hun het bezoeken dezer inrichting ten zeerste aanbevolen."

Leerlingen voeren in het praktijklokaal scheikundeproeven uit

Resumé

In 2012 vindt een reünie plaats vanwege het feit dat honderd jaar geleden de Rijks Middelbare Tuinbouwschool in Lisse werd geopend. Tot 1990 was dit een van de belangrijkste middelbare beroepsopleidingen voor de bloembollensector, en de enige voor de bloembollenhandel. In vier artikelen komt de geschiedenis van de school aan de orde. Het eerste verhaal gaat over de school en zijn geschiedenis.